



## Правно - исторически факултет

2700 Благоевград, пл. „Георги Измирлиев - Македончето“  
тел./факс: 073/88 66 17; e-mail : [admin@law.swu.bg](mailto:admin@law.swu.bg)

---

### Конспект по Обща теория на гражданското право

1. Понятие за гражданско право. Система на гражданското право. Предмет и система на обща теория на гражданското право.
2. Съпоставяне и отграничаване на гражданското право от търговското, трудовото, гражданскопроцесуалното и международното частно право.
3. Основни принципи на гражданското право. Развитие на българското гражданско право.
4. Източници на гражданското право – понятие, видове. Нормативни актове, международните договори и правният обичай като източници.
5. Моралът, добрите нрави и справедливостта като източници. Съдебна практика и съдебен прецедент. Общи актове на Върховния касационен съд.
6. Действие на гражданскоправните норми по време. Обратно действие и действие спрямо заварени правоотношения. Действие в пространството и спрямо лицата.
7. Видове гражданскоправни норми: общи и специални; императивни и диспозитивни; материални и процесуални; самостоятелни и несамостоятелни; абсолютно и относително определени. Презумпции и фикции.
8. Нисша и висша критика на гражданския закон.
9. Тълкуване на гражданскоправните разпоредби – понятие, правна уредба. Предмет и цел на тълкуването.
10. Видове тълкуване на гражданскоправните разпоредби.
11. Правоприлагане по аналогия, по аргумент от противното и по аргумент за по-силното основание.
12. Гражданско правоотношение - понятие, характеристика и видове.
13. Субективно право – теории за същността му, значение на интереса, определение. Право на иск в материален смисъл. Правно задължение.
14. Видове субективни права.
15. Преобразуващи субективни права.
16. Упражняване на субективни права и изпълнение на правни задължения. Колизии при упражняването. Граници на упражняването. Злоупотреба с право.
17. Защита на субективните права – понятие и видове. Самозащита и самопомощ.
18. Субекти на гражданското право – понятие и видове. Правоспособност на физическите лица – понятие, начало, край, съдържание, ограничения.
19. Дееспособност на физическите лица – определение, степени.
20. Поставяне под запрещение – ред и правно действие. Настойничество и попечителство. Прекратяване на запрещението.
21. Правна индивидуализация на физическите лица. Право на име. Постоянен адрес.
22. Лични неимуществени права. Гражданскоправна защита на личността.

23. Актове за гражданско състояние – понятие, видове. Съставяне на актове въз основа на съдебно решение. Отбелязвания. Правно действие на актовете. Регистри за населението.
24. Безвестно отсъствие и обявяване на смърт.
25. Юридическо лице - понятие, теории за същността му, видове.
26. Възникване, преобразуване и прекратяване на юридическите лица. Правоспособност и органи. Представителство.
27. Държавата като субект на гражданското право. Гражданскоправен режим на бюджетните учреждения.
28. Жилищностроителна кооперация - понятия, учредяване, членствени правоотношения. Органи на кооперацията. Контрол за законосъобразност на решенията на органите. Отговорност на кооператорите.
29. Юридически лица с нестопанска цел – понятие, видове. Сдружения – понятие, учредяване, членство, органи, дейност, прекратяване. Фондации – понятие, възникване, дейност, прекратяване. Юридически лица с нестопанска цел за общественополезна дейност – особености в правния режим.
30. Обекти на гражданските правоотношения – понятие, видове. Вещите, доходите и плодовете като обекти.
31. Ценни книжа, пари и нематериални блага като обекти.
32. Имущество – състав и правно положение.
33. Юридически факти на гражданското право – класификации и правно значение.
34. Фактически състави – определение и видове. Смесени гражданскоправни фактически състави.
35. Придобиване на права – първично и производно. Правоприемство – видове и правно значение. Изменение и изгубване на права.
36. Правна сделка – произход и сравнителноправна уредба. Определение и съпоставяне с юридическите постъпки.
37. Видове сделки: едностранни, двустранни, многострании; между живи и с оглед на смърт; предоставящи имотни облаги; възмездни и безвъзмездни; каузални и абстрактни; консенсуални, формални и реални; главни и зависими; комутативни и алиаторни; фидуциарни.
38. Сключване на сделките. Значение на конклюдентните действия и на мълчанието. Допълнителни юридически факти от фактическия състав на сделката. Заявяване на резерви и протести.
39. Форма на сделките – понятие и видове. Видове форми за действителност на гражданскоправните сделки.
40. Съдържание на сделката – съществено, несъществено, естествено. Начини за определяне на съдържанието. Тълкуване на сделката.
41. Сделки, сключени под условие, срок и тежест.
42. Недействителност на сделките – правна уредба, понятие и видове.
43. Нищожни сделки по чл. 26, ал.1 от ЗЗД.
44. Нищожни сделки по чл. 26, ал.2 от ЗЗД.
45. Привидни и прикрити сделки. Действие на привидната сделка между страните и спрямо трети лица. Подставено лице.
46. Унищожяеми сделки поради недееспособност, грешка и измама.
47. Унищожяеми сделки поради заплашване и по чл.31 от ЗЗД. Крайна нужда като основание за унищожяемост.
48. Предявяване на недействителността. Потвърждаване. Конверсия.
49. Имуществени последици от недействителните сделки.

50. Представителство – необходимост, представително правоотношение и представителство. Съпоставяне с подобни правни явления.
51. Приложно поле на представителството. Възникване и прекратяване на представителната власт.
52. Видове представителство. Договаряне сам със себе си.
53. Упълномощаване – понятие, сключване, форма, правно действие. Видове пълномощно. Прекратяване. Преупълномощаване.
54. Действие от чуждо име без представителна власт – последици. Потвърждаване. Отговорност на мнимия представител.
55. Косвено представителство. Защита на представлявания.
56. Погасителна давност – понятие, функции, приложно поле. Преклузивни и рекламационни срокове.
57. Видове давностни срокове – критерии за разграничаване. Конкуренция на давностни срокове.
58. Начало на давностния срок. Броене и край на срока. Погасителна давност при правоприемство.
59. Спиране на погасителната давност – основание и действие. Отказ от погасителна давност.
60. Прекъсване на погасителната давност – основание и действия. Прилагане на погасителната давност.

2014 г.

**Автори:** доц.д-р Рая Илиева  
доц.д-р Александър Иванов

### **Основна литература:**

1. Василев Л. Гражданско право на НРБ. Обща част. С., 1956;  
Василев Л. Гражданско право. Обща част. Научна ред. Големинов, Ч. С., 1993, 2000
2. Ганев В. Учебник по обща теория на правото. Т. I и II. Фототипно издание. С., 1990
3. Диков Л. Курс по българско гражданско право. Т. I. Обща част. С., 1937, 1940, 1946
4. Джеров А. Гражданско право. Обща част. Книга първа, С., 2003
5. Павлова М. Гражданско право. Обща част. С., 2002
6. Рачев Ф. Обща теория на гражданското право. С., 2003
7. Станева А. , Представителни и попечителски функции на родителите. С., 1992
8. Стефанов Г. Гражданско право. Обща част. С., 1995
9. Таджер В. Гражданско право на НРБ. Обща част. Дял I, С., 1972, дял II, 1973
10. Фаденхехт Й. Българско гражданско право. Обща част. Отд. I. Обективно право. С., 1929
11. Марков, М. Тасев, С. Гражданско право, обща част, помагало, Сиби, 2013
12. Димитров, М. Учебно помагало по гражданско право – обща част, УНСС, 2013

### **Допълнителна литература:**

11. Апостолов И. Еволюция на континенталната тълкувателна теория. Год. СУ, Юрид. ф-т, 41, 1946, 1-78, 1947, 1-74.
12. Христов, В. Относно принципите на правото. – Правна мисъл, 2000, № 3

13. Мръчков, В. За правната сила на решенията на КС, които установяват противоконституционност на законите. – Съвременно право, 1998, № 6
14. Сталев, Ж. Обща теория на нормативните актове. – Административно правосъдие, 2003, № 6
15. Павлова, М. За ролята на съдебната практика. - Съвременно право, 1998, № 2
16. Тасев, С., В. Радоилски. Категорията „правила на морала” в законодателството, правната доктрина и юриспруденцията. – Бюл. На Министерството на правосъдието, 1996, № 1
17. Милкова, Д. Презумпцията в правото като способ на юридическа техника. – Съвременно право, 2002, № 1
18. Ташев, Р. Теория на тълкуването. С., 2001
19. Христов, В. Правоприлагане по аналогия в гражданското право. – Правна мисъл, 2004, № 2
20. Колев, Т. Правни отношения и правни връзки. С., 1997
21. Георгиев, Е. Злоупотреба с право в българското гражданско право (актуалност на проблема). – Във: Юбилеен сборник в чест на проф. Живко Сталев. С., 2005
22. Марков, М. Гражданскоправни охранителни мерки. – Държава и право, 1989, № 7
23. Голева, П. Nasciturus и правосубектност според българското гражданско право. – Правна мисъл, 2003, № 2
24. Христов, В. Лични право според българското гражданско право. С., 1994
25. Стойчев, К. Теориите за юридическите лица и как те се възприемат в правната ни система. – Правна мисъл, 2003, № 1
26. Христов, В. За органното представителство на юридическите лица с нестопанска цел. – Правна мисъл, 2004, № 1
27. Голева, П., К. Стойчев, Ц. Каменова. Юридически лица с нестопанска цел. С., 2002
28. Попов, П. Възникване на членственото правоотношение в ЖСК. – Търговско право, 1996, № 3-4
29. Марков, М. За правата върху и по ценните книжа. – Търговско право, 1994, № 1
30. Саракинов, Г. Авторско право и сродните му права в република България. С., 2001
31. Конов, Т. За абстрактните сделки и каузата на договорите. – Търговско право, 2002, № 2
32. Григоров, Г. Електронен документ – понятие и приложението му в гражданското и търговското право. – Търговско право, 2001, № 4
33. Павлова, М. Недействителните сделки в практиката на ВС и ВКС на РБ. – Съвременно право, 2002, № 2
34. Русчев, И. Нищожност на договорите и едностранните сделки по чл. 26, ал. 1 ЗЗД. – Пазар и право, 2003, № 1 (приложение)
35. Цончев, К. Симулацията в гражданското право. С., 1974
36. Йосифова, Т. Мнимо представителство. С., 2005
37. Голева, П., С. Чернев. За характера на погасителната давност. Бюл. На СЮБ, 1989, № 6
38. Младенов, Н. Прекъсване на давността с признаване на вземането от длъжника. – Пазар и право, 2002, № 1
39. Торбов Ц. История и теория на правото. С., 1992.
40. Давид, Р. Основные правовые системы современности. М., 1967
41. Морандьер, Л. Жюлио. Гражданское право Франции. М., 1958
42. Ласк, Г. Гражданское право США. М., 1961